

24 TEMMUZ İŞÇİ BAYRAMI DEĞİLDİR

Basın açıklaması, 24 Temmuz 1975.

24 Temmuz günü işçi sınıfımız için bayram olarak kutlanacak bir gün değildir, çünkü 1963 yılının Temmuz’unda kabul olunan kanunla Anayasa’nın tanıdığı grev hakkı büyük ölçüde kısıtlanmıştır, özgürce sendikalaşma zorlaştırılmıştır.

Anayasa’nın 47. maddesi “İşçiler, işverenlerle artan münasebetlerinde, iktisadi ve sosyal durumlarını korumak veya düzeltmek amacıyla toplu sözleşme ve grev haklarına sahiptirler” der.

“İktisadi ve sosyal durumlarını korumak ve düzeltmek” gerekçesinin sınırsız bir kapsamı vardır. Buna genel grev ve dayanışma grevi de girer. Unutulmamalıdır ki, tek tek işçiler tek tek işverenlerle karşı karşıya olmadığı gibi, bir işyerindeki veya kolundaki işçiler topluca o işkolundaki işverenlerle karşı karşıya olmakla da kalmamaktadırlar. Aslında, tüm işçiler hep bir arada, sınıf olarak, tüm işverenlerle, sınıf olarak karşı karşıyadırlar. Sömürü ilişkisi bu iki sınıf arasındadır. Toplu sözleşme pazarlıkları ve grevler, işçilerin, kendi yarattıkları değerden daha büyük bir parçasını ele geçirerek iktisadi ve sosyal durumlarını düzeltme çabalarıdır. Bir takım temel sorunlar ve ihtiyaçlar ise, örneğin kıdem tazminatı emeklilik hakları, ücretlerde “oynak merdiven” v.b., işyeri ve kolu ayrımı söz konusu olmaksızın tüm işçilere ilişkindir. Bunları elde edip “iktisadi, sosyal durumlarını düzeltmek” için işçiler bütün işyerlerinde ve kollarında birden genel greve gidebilirler; veya bu maksatla greve gitmiş arkadaşlarıyla dayanışma gösterebilirler. Bunu yapmakla anayasanın grev gerekçesinin dışına çıkmış olmazlar. Oysa Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu’nda grevin kapsamı çok daraltılmış, bir işyerine veya koluna sınırlandırılmıştır.

Yine Anayasa, genel olarak “İşçiler... grev hakkına sahiptirler” dediği ve greve gitme zamanı konusunda bir sınırlama koymadığı halde, sözü geçen kanun grev kararı alma yetkisini sadece sendikalara tanımakta ve greve gitmeyi toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşmaya varamama halleriyle, toplu sözleşme veya mevzuatta tanınan hakların ihlali hallerine inhisar ettirmektedir. Oysa daha önceden tahmin edilemeyen yeni durumlar, işçilerin ekonomik ve sosyal durumlarını koruyabilmek için harekete geçmelerini zorunlu kılabilir.

Ayrıca anlaşmazlığın çözüme kavuşturulması ve bu olmadığı takdirde greve gidilebilmesi için konan usuller işi uzatmak, grevi geciktirmek ve etkinliğini kırmak amacıyla hizmet etmektedir. Getirilen usule ilişkin hükümlerle de grev hakkı uygulamada sınırlandırılmış olmaktadır.

Sendikalar Kanunu’nun aksaklığı ise, toplu sözleşme yapmaya yetkili sendikayı saptamakta bugün karşılaşılan zorluklardan, bu konuda çevrilen oyunlardan bellidir. Bunun içindir ki referandum, yani yetkili sendikanın ilgili işçilerin oylarıyla

saptanması sorunu işçilerimizin en başta gelen sorunu olmuştur.

Ve nihayet, Anayasa'nın tanımadığı lokavt, bayramı yapılmak istenen kanunla işverenlere armağan edilmiştir. Çok yakın zamana kadar lokavtı, grevin karşılığı bir hak olarak görüp işverenin "hakkı" olarak kabul eden, işveren yanlısı gerici sendikacılar da geçten geçe şimdi uyanmışlar ve lokavta karşı çıkmaya başlamışlardır. Oysa grev ile lokavtın birbiriyle kıyaslanabilecek şeyler olmadığı biraz mantık ve insaf sahibi herkes için apaçık bellidir. Grev bir "nefis müdafaası" silahıdır, lokavt ise bir "saldırı ve imha" silahı. İşçi yaşam düzeyini bir parça daha iyileştirmek için greve gider. Sonunda isteklerini elde etse bile, işveren, çalışma saatlerinde sömürüyü yoğunlaştırarak -üretkenliği artırarak- ve ürettiği malların fiyatını yükselterek eskisinden daha büyük kârlar elde etme yolunu bulur. Lokavtta ise işçi düpedüz açta açıkta kalır. Bir takım yollardan durumunu düzeltebilmek şöyle dursun, mevcut durumunu koruyabilmek imkânı hepten ortadan kalkar. Bu iki durum birbiriyle nasıl kıyaslanabilir, nasıl, her iki sınıfa birbirinin karşılığı olan haklar olarak kabul edilebilir?

Öyleyse, 24 Temmuz 1963'te bu kanunlar kabul olundu diye bayram etmek ne oluyor? Söz konusu kanunlarla işçilerin toplu sözleşme, grev ve sendikalaşma hakları kısıtlanmış, zorlaştırılmıştır. Sonra da bunu gerçekleştiren burjuvazi ve iktidarlara, dönüp, bu kanunların geçişini işçi sınıfımıza bir nimet, kutlanacak bir bayram gibi kabul ettirmeye kalkışmışlardır.

O günlerde yalnız Türkiye İşçi Partisi ve partili sendikacılar bu kanunlara karşı çıkmışlar ve gerçek durumu kamuoyuna açıklamışlardır. İşçi sınıfımızın ilerici sendikacılarının bugün başta gelen görevlerinden biri, söz konusu kanunların işçi yararına değiştirilmesi mücadelesini vermektir.

"Yolumuz Açık Olsun" broşürü, Ağustos 1975